

העצבי והעצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסוף בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת תרו"ת - זכור-פורים תשפ"ג

גליון מס' 91 • שנה ג'

דברי תורה מאת ב"ק אדמו"ר שליט"א

פרשת תרומה

ויקחו לי תרומה וגו'. פירש"י ו"ג דברים האמורים בענין כולם הוצרכו למלאכת המשכן וכו'. הנה באמת נמנו ט"ז דברים ולא י"ג וי"ל עפ"י המבואר ד"ג דברים הם כנגד י"ג מכילין דרחמי מדות הרחמים לכפר על עון העגל, ומבואר בספה"ק דב' שמות הוי"ה דקודם י"ג תקוני דיקנא סודם ב' פאות כי כן פא"ה בגימ' אלקים ובמילוי יודין בגימ' ש"ן וכן הוי"ה באתב"ש גימ' ש"ן, בדומה אל השערות דפאות הראש שהן עליונים לשערות י"ג תיקוני דיקנא. הרי סך הכל ט"ז מדות רחמים, וז"ש רש"י ויקחו לי לשמי וזהבן.

ויקחו לי תרומה. פירש"י יפרישו לי ממונם נדבה. תמוה פשיטא מאי קמ"ל וכי ממון של אחרים יפרישו, ועוד מה זאת שאמר מממונם וכי ממון שלהם הוא הלא לי הכסף ולי הזהב נאם ה' כתיב [חגי ב ח], וי"ל עפ"י מ"ש מרן החת"ס [תו"מ וירא ד"ה נסה] ואומר אני שענין הנסיון הוא כשהקב"ה לא יעזור את האדם, רק שצריך בעצמו להתגבר על יצרו, וזה דבר גדול כמשאחז"ל [סוכה נב:] ע"פ צופה רשע לצדיק וגו' ה' לא יעזבונו בידו אלמלא הקבה עוזרו לא היה יכול לו וכו' ומה"ט מיושב קושיית העולם מדוע לא היה ג"כ נסיון אצל יצחק, ולהנ"ל י"ל כי יצחק היה לו עזר מהקב"ה כי רק את אברהם רצה הקב"ה לבחון אם הוא צדיק גמור ולא היה לו סיוע על זה מאתו ית' עכ"ד. ולפי"ז יש לפרש דגם כאן היה מאת ה' שיקיימו מצות הנתניה למשכן מרצונם בלא עזר מאת ה' אלא יחשבו כאילו הממון שלהם ואעפ"כ יקחו ויפרישו ממונם נדבה לה', וז"ש ויקחו ולא ויתנו לי תרומה, שיהיה מעשה קיחה בכח וכמו"ש בעקדת יצחק קח נא את בנך, קיחה בכח.

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. במדרש [שמו"ר פל"ג ח] בשעה שאמר הקב"ה למשה על עסקי המשכן אמר לפני

רבש"ע יכולין הם ישראל לעשותו א"ל הקב"ה אפילו אחד מישראל יכול לעשותו שנא' מאת כל איש אשר ידבנו לבו. צ"ב היכא כתיבא שכל אחד יכול לעשותו, מאת כל איש אשר ידבנו לבו כתיב היינו כל אחד יכול לנדב אבל לא לעשותו, שכן כתיב ועשו לי מקדש לשון רבים, ועוד מיהו אותו אחד מישראל שיכול לעשותו, וי"ל הנה בזה"ק [ח"ב קל"ד ע"ב] ומאן איהו כל איש, דא צדיק דאתקרי כל כמה דאת אמר [קהלת ה ח] ויתרון ארץ בכל היא וכו'. היינו שאמנם הבנין נבנה ע"י עושי המלאכה אבל הכל נעשה בכח הצדיק הנקרא כל, וכמו"ש והוא על דרך מה שפירשו בספה"ק מאחז"ל [יומא עא:] ייתין בני עממיא לשלם דעבדין עובדא דאהרן וכו', ופירשו בזה שעפ"י האמת הנה שמעיה ואבטליון הגם שהם בני עממיא הם הם שעבדו עובדא דאהרן, אעפ"י שהכה"ג כנס לפני ולפנים אבל העבודה בשלימות הכונה עשו הם, כי הכה"ג עובד על דעתם, וכן הכא ז"ש ועשו לי מקדש המה רבים אבל רק אדם אחד יכול לעשותו הוא הצדיק הנקרא כל.

והיו הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת. איתא בזהר חדש [פ"ו ע"א] והא איהו אמר וכה תדבקין עם נעורות, ולא אמר עם הנערים, אלא שמא דאיכרי כה, לאו איהו אלא כד אתקנת על תרין כרובים, לקבלא ברכאן ברוזא דכ"ה אתוון דיתודא דאינון שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. הא חמש ועשרים אתוון דיתודא בתקונא דכרובין, דכיון דאתקנת בהו כדן נתקרי כ"ה, וכדן אמר וכו"ה תדבקין ע"כ יש ליתן רמז והי"ו הכרבי"ם פרש"י כנפיים עם כ"ה אתוון עולה בגימ' שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד עה"כ.

והיו הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת. פרשי כנפים טעמו קדמא ואזלא, י"ל הנה רש"י פירש פרשי כנפים שלא תעשה כנפיהם שוככים אלא פרושים וגבוהים למעלה אצל ראשיהם שיהא י' טפחים בחלל

שבין הכנפים וכו', ופירש הרא"מ ויהיה פורשי כמו פרושי כי אינם בעלי חיים ע"כ, אבל בזה"ק נתפרש בענין אחר [ח"א רכ"ח ע"ב] תא חזי כרובים באת ובניסא הוו קיימי, תלת זמנין ביומא הוו פרשי גדפיהון וסככי על ארונא לתתא דכתיב פורשי כנפים, פורשי לא כתיב, אלא פורשי וכו', ושם [ח"ג נ"ט ע"א] ותאנא תלת זמנין ביומא אתרחיש ניסא בגדפיהון, בשעתא דאתגלי עליהו קדושה דמלכא, אינון מגרמיהו סלקין גדפיהו ופרסין לון וחפיין על כפורתא, לבתר קמיטין גדפיהו ונאחזין בגופיהו כמה דאת אמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה, ולא פורשי, סוככים, ולא סוככים וכו' ע"כ, הרי מבואר שלא בגרש"י שהיו פרושים ועומדים אלא ג' פעמים ביום בשעת התפלה היו פורשים כנפיהם למעלה ואח"כ היו מניחין אותן ואוחזין בגופן, ובס' היכל הברכה להרה"ק מקאמארנא הוסיף שכתוב סככים חסר וא"ו שבעת רצון היו פרשין ומסככין בעצמן על הכפרת ולזה לא נאמר לשון רבים כי בהרף עין ביחד היו פרשין ומסככין כחדא ומתחזיין חד ואינון חד. לפי"ז יש להבין טעמי המקרא קדמא ואזלא פ' הכנפים היו עולים ויורדין.

ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה. בליקוטי שושנים מהק' מהר"ש אות ב' כתב פירוש דברי מדרש הנעלם כד ישראל חייבין אתקיים בהון ובפשעיהם שלחה אמכם ואשתאר אמוחץ דא הוא אמוחץ ראש אויביכם וכד אתהדרו ישראל בתיובתא אתהדר אמכם לאתראה בשעתא דא אשתלימו ח' בגדים דלביש כהנא רבא ביומי דכפורי ע"כ, ופירש דהנה כשהם חוטאים וחייבים אז הקב"ה שולח ד' בגדים שהם ר"ת אמכ"ם אבנט מצנפת כתונות מכנסיים ומשמש רק בד' בגדים היתירים שהוא ר"ת אמוחץ איפוד מעיל חושן ציץ, ועי' גם במגלה עמוקות עה"ת פ' אחרי מות, ובפשעכם שולחה אמכ"ם אבנט מ'צנפת כ'תונת מ'כנסיים, שבגלות ד' לבושים אלו הם נסתמין עכ"ד. הרי דבזמן שעושין רצונו של מקום הי"ת משמש כביכול גם בד' בגדים אלו ר"ת

פורים ומגילת אסתר

ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה. [אסתר ג ב] קשה היאך עבר מרדכי על צו המלך דינא דמלכותא, וי"ל שלא ציוה המלך על העם אלא להמן לבדו אמר כן, והעם חשבו שהוא צו מלכות, אבל באמת לא כן הדבר דכתיב וכל עבדי המלך וכו' כורעים ומשתחוים להמן כי כן צוה לו המלך, לו דייקא אמר שהכל ישתחוה לו, ומרדכי הבין בחכמתו שאינו צו על העם.

ויבז בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי. [שם ו] מאי נתינת טעם היא זו באמרו כי הגידו לו את עם מרדכי, הלא ביקש לשלוח יד במרדכי לבדו ומאי נפקא מינה מאיזה עם הוא, וי"ל כי הרשע ידע אשר כח עם ישראל אינו כאומות הגויים, אלא כשיפגע באחד מחכמי ישראל יהיה זה צער גדול לכל העם, וזהו שאמר כי הגידו לו את עם מרדכי כלומר טיבו ותכונתו של עם זה.

ותקרא אסתר להתך וגו'. [אסתר ד ה]. י"ל דהנה מבואר בסידור האריז"ל [בתפלת על כן נקוה] דהשם תכ"ה מסוגל להנצל מאדם רע כל היום, ויוצא מס"ת מהר"ה בתפארת עז"ר, ולכן קראה דוקא להתך כדי להנצל מהמן הרשע.

מחייב אינש לבסומי עד דלא ידע וכו' לברוך מרדכי. [מגילה ז]. והדבר תמוה, הלא דעה חסרת מה קנית [ויק"ר פ"א ו' ע"י נדרים מא]. וי"ל הענין הוא לבטל את הדעת האנושית ולהשיג דעת אלקית, שכן לדעת האנושית נראה בעליל ההבדל בין ארור המן לברוך מרדכי, כי זה שורש הרע וזה כולו טוב, אבל באמת בשורש ההנהגה דעתיקא קדישא גם הרע הוא לטובה, וע"י ידיעה זו נעשה התיקון, וז"ש עד דלא ידע בין ארור וכו' היינו שיתבטל דעת זו וישיג דעת עליונה, וע"כ הביסוס ביין דייקא כטעם יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו, ישן היינו עתיקא, זקנים זקן היינו דייקא י"ג ת"ד, זקנים ר"ת זק"ן י"ג מ'כילין דרחת.

ויש להוסיף עוד, דהנה המפרשים הקשו על מ"ש חז"ל [שבת לא.] עה"פ והיה אמונת עתך חכמה ודעת וגו' [ישעיה לג ו], חכמה זה סדר קדשים. והקשו ע"ז דהא שנינו [ב"ב קעה:] הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות, ולא אמרו יעסוק בדיני קדשים, א"כ נמצא שחכמה היא סדר נזיקין ולא קדשים, ותימצא דאמנם חכמה אנושית ניכרת בדיני ממונות אבל חכמת התורה היא סדר קדשים ע"כ. וזה שאמרו להתבסס ביין כפורים, יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו, זקנים נוחים קדשים נשים ישועות מועד כמו"ש בבעה"ט פ' וישב [בראשית לו ג], ושמ נרמז ענין ההבדל בין חכמה אנושית לחכמת התורה, וה"ה לגבי דעת ג"כ יש ב' בחינות, דעת אלקית ודעת אנושית כנ"ל.

ועוד יש לומר בזה, עפ"י מ"ש א"ז ז"ל בספרו בני שלשים פרשת ויצא עה"פ ויאמר המן בלבו למי יחפץ המלך לעשות יקר יותר ממני [אסתר ו ו], ע"פ המשל המבואר בזהר [ח"ב קס"ג ע"א] לבן המלך והזונה שכל שכרו ותענוגו שזכה להתענג על רב טוב בהיכלי ענג של אביו המלך היה בגין הזונה שפיתתהו והוא לא שמע לדבריה וזכה לכל הכבוד הזה, והנמשל שהיצה"ר יש לו חלק גדול בשכרנו, כי על ידו יוגדל שכרנו לאין ערוך, וזהו ויאמר המן בלבו, הוא היצה"ר, למי יחפץ המלך מלכו של עולם ב"ה וב"ש לעשות יקר יותר, הלא הוא ממני, בשביל שפיתיתיו ולא שמע לי עכדא"ה. וז"ש עד דלא ידע בין ארור המן

רבינו ח"ו אלא שיהיה ניכר פעם אחת בדבר ה' אליו ענין מחיה והעלמה, וזה נתקיים בריש פ' ויקרא אל"ף זעירא דתיבת ויקרא, ומבואר בדבר רבינו האריז"ל [פע"ח שער השבת פ"ח] וז"ל ישמח משה במתנת חלקו בתפלת שחרית לשבת הם אלף אורות שניטלו ממנו בחטא העגל בעון ישראל ולא נשאר לו כי אם חלק אחד בלבד ולכן א' דויקרא א' זעירא ובשבת מחזירים אותם לו וכו' ע"כ. הרי שנמחה לו בעון העגל אות א' מאות רבתי לאות זעירא ובזה נתקיים מחני נא.

ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאותיו רוח חכמה וגו'. צ"ב דפתח בלשון רבים כל חכמי לב, ומסיים בלשון יחיד אשר מלאותיו, לכאורה מלאותים הוה ליה למימר. ועוד מנין ידע מי הם חכמי לב במה ניכרים הם יותר מאחרים. וי"ל משה ידע ברוה"ק מי הם חכמי לב, אבל הם עצמם לא ידעו, וכאן נצטוו להודיעם לכל אחד מהם שידע שהוא נתמלא רוח חכמה עליונה וראוי למלאכת בגדי הקודש, וכמו"ש להלן בפ' כי תשא [לא ו] ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, פ"י אם כי הוא חכם לב אבל הוספתי לו חכמה עליונה, וז"ש ואתה תדבר אל כל חכמי לב ומה ידבר 'אשר מלאותיו' רוח חכמה.

ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפד וגו'. פירש"י חושן תכשיט כנגד הלב. ובגמ' [זבחים פח:] אבנט מכפר על הרהורי הלב. י"ל דיש בהרהור הלב ב' ענינים, אבנט בא לכפרה כמו"ש 'מכפר' על הרהור הלב, ומ"ש כאן רש"י 'כנגד הלב' פירושו לתקן את הלב כטעם [יחזקאל יא ט] והסרתי לב האבן מבשרם ונתתי להם לב בשר. להלן [כח טו] עה"פ ועשית חשן משפט כתב הרוקח הובא בבעה"ט חושן משפט בגימ' מכפר הרהור הלב, נראה כונתו לגסות הלב כלומר גאווה והתנשאות של הנשיאים, ומקורו בדברי זזה"ק [ח"ג כ"ג ע"א] אמר קוב"ה אף על גב דבכלא תליא האי נדבה, סליקו אלין אבנים לנשיאים, מאי טעמא, בגין דעל לבא דכהנא אשתכחו, אמר קוב"ה, ליתו נשיאים דלבייהו גס בהו וייתון אלין אבנים דאינון משתכחי על לבא דכהנא ויתכפר עלייהו מגסות לבייהו וכו' ועל דא והנשיאים הביאו את אבני השדה ואת אבני המלואים, לכפרא עלייהו.

שמעתי עובדא פ"א נכנס מרן הבית ישראל זצ"ל ועלה לבקר רב א' כמנהגו תמיד להקביל פניהם של רבני וצדיקי הדור, לפני כניסתו שלח את משמשו לשאול אם יכול יהודי א' להכנס לביתו, הרב נענה והסכים, מיד נכנס מרן והופיע בבית, הרב נחרד ונבהל מאד בראותו את הרבי בכבודו ובעצמו וקרא נרגש למה לא נאמר לי שזהו האדמו"ר מגור, הן עתה כמעט יצא לבי ממקומו, השיב מרן ובכן מה רע בכך שיצא לב האבן ויכנס במקומו לב בשר ודפח"ח.

והם יקחו את הזהב וגו'. פירש"י לעשות מהן את הבגדים. מאי קמ"ל פשיטא שהוא לצורך הבגדים, וי"ל הכונה דבשעת נתינת תרומת הזהב ללוקח יכוין הנותן שהוא נותן לשם בגדי הקודש ואולי יש לו לפרט ולכוין לשם אותו הבגד, וכמו"ש ויקחו לי תרומה לי לשמי. אח"כ מצאתי בספורנו וז"ל, וכמו שיכנונו בעת העשייה כן יכנונו כשיקחו את הזהב וכו'.

ונשא אהרן את שמותם וכו' על שתי כתפיו לזכרון. הצדיק צריך שישא את אנשיו כמשא על כתפיו ולא רק בהזכרת שמותיהם לתפלה, אלא ישא בעול ויסייע בזה כמי שמוטל המשא על כתפיו.

אמכ"ם ככהן גדול. והנה כאן מיידי בעושיין רצונו של מקום ופניהם איש אל אחיו וזה נרמז בתיבות כ"רוב א'חד מ'קצה מ'זה ר"ת אמכ"ם.

ואל הארץ תתן את העדא אשר אתן אליך. פירש"י לא ידעתי למה נכפל שהרי כבר נאמר ונתת אל הארץ את העדות. יש מתרצים ע"י במדרש לקח טוב ובאור"ח הק' כאן ע"פ מה שאמרו בגמ' [ברכות ח:] שלוחות ושברי לוחות מונחות בארון לזאת אמר ב' פעמים א' כנגד לוחות השלימים והב' כנגד השבורים ובתו"ש עה"כ אשר אתן אליך הביא מכת"י 'את' לרבות ס"ת ושברי הלוחות. וצ"ב שברי לוחות מאי רבותיהו ולמה הוכנסו בארון, וי"ל הנה בגמ' [שם] אמרו והזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו דאמרין לוחות ושברי לוחות מונחות בארון, והשכחה מצויה אצל כל אדם הלומד תורה כמו"ש בגמ' [עירובין נד.] מאי דכתיב חרות על הלוחות אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל. והנה הלומד ומשכח וחוזר ולומד כמ"פ עד שישאר בזכרונו יש לו חלישות הדעת שמא כל מה שלמד ושכח או שגה בדבר הלכה לא עולה לו למצות תלמוד תורה, ע"ז אמרו לוחות ושברי לוחות מונחים בארון הכל עולה לחשבון הכללי.

פרשת תצוה

ועשית חשן משפט מעשה חשב. כתב הרוקח הובא בבעל הטורים, חשן משפט בגימטריא מכפר על הרהור הלב. לא ידעתי לכווין בגימטריא ואולי צ"ל מכפר"ה הרה"ר הלב, אבל גוף הדבר תמוה שכן מבואר בגמ' [ערכין טז.] חושן מכפר על הדינין דכתיב ועשית חושן משפט, גם בחיבור התשובה לרבינו המאירי [מאמר א' פ"ז] כתב כן, וכן במדרש רבי דוד הנגיד נכד הרמב"ם ז"ל [שמות דף קס"א] וז"ל וכן אורים וחומים לכפר על הרהור הלב, והוא תמוה וצ"ע. עכ"פ י"ל לפי דבריהם דזהו שכתוב בחושן מעשה חושב, מעשה לשון תיקון, היינו תיקון המחשבה והוא הרהור הלב, וכן י"ל באפוד כמו"ש ככלי יקר לא הזכיר בכל הבגדים מעשה חשב כי אם באפוד וחשן ע"כ, והוא משום דשני אלו מכפרים על הרהור, חושן כדאמרן, ואפוד מכפר על ע"ז כמבואר בגמ' [שם] ובע"ז נענש על המחשבה כמו"ש [יחזקאל יד ה] למען תפוש את בית ישראל בלבם כמבואר בגמ' [קידושין מ.] יבאו בגדים שעל הלב ויכפרו על עונות שבלב.

ונשא אהרן את שמותם לפני ה' על שתי כתפיו לזכרון. כתב הספורנו להשיג רחמים על ישראל בזכותם. וז"ש על שתי כתפיו היינו בזה שישא הכהן את שמות בני ישראל על כתפיו כמשא על כתפיו זה יועיל לרחמים על ישראל.

מעשה חשב. פירש"י שאין צורת שני עבריה דומות זו לזו. י"ל דלכך נקרא מעשה חושב שכן טיבה של מחשבה, אדם עוסק בדבר אחד ומחשבתו נתונה לדבר אחר, וזהו שאין שני עבריה דומות זו לזו.

ואתה תצוה וגו'. כתב בעה"ט לא הזכיר משה בזה הסדר מה שאין כן בכל החומש, שמשעה שנולד משה אין סדר שלא הזכיר בה, והטעם משום שאמר מחני נא מספרך אשר כתבת וקללת חכם אפילו על תנאי באה, ונתקיים בזה. הנה הרמז נאה אבל לא מצינו כאן ענין מחיה הלא משה אמר מחני נא וזה אינו מחיה אלא שלא נזכר כלל. ואולי י"ל דאין הכונה שימחה שמו של משה

תורת של אבות

דברי תורה מרבתינו הקדושים יצ"א

המקדש וכדו', והנה תחילת המגילה 'ויהי בימי' לשון צער וסופה דובר שלום לכל זרעו, היינו כמ"ש חז"ל (בר"י סו ה) הצדיקים תחילתן יסורין וסופן שלווה וברשעים להיפך תחילתן שלווה וסופן יסורים, על כן אמרו (מגילה יז) הקורא את המגילה למפרע לא יצא. (תפוחי חיים)

המלך. נמסר חסר ו', אות חיים כידוע [זוה"ק ח"א י"ב ע"ב, רמ"א ע"ב ו' איהי אות חיים], דהנה אמרו בגמרא [פסחים פז:] כשאומות העולם יועצין על שונאי ישראל לאבדם ח"ו חוששים שיקרא להם מלכותא קטעתא, ואין זה כבוד למלכות לאבד אומה, כי המלך מחוייב להעמיד במשפט להחיות עמו כי באור פני מלך חיים, הנה חוששים לכבודם ותופר עצתם בזה, הנה כתיב בכאן המלך חסר ו' אות החיים, כל כך היה שונא מוחלט לישראל, שלא היה חש לכבודו שיקראו לו מלכותא קטעתא, היינו מחסרת החיים, ומחל על כבודו בכדי לבצע מעשהו, ואעפ"כ הש"י הפיר עצתו, הנה מגדיל תפארת הנס. (ליקוטי מהרצ"א)

חור וכו'. בפרטיות הפסוק אין פנאי לדרוש מה הכוונה להשמיענו זאת במגילה, ובכללות נאמר דהיתה מחשבת הצר שיהנו מסעודתו בתענוגי י"ג גוונים כי י"ג מינים נזכרים בפסוק, בכדי שיע"ז לא ישפע עליהם י"ג מדות של רחמים אשר הם בהבטחה לנו בהזכיר ישראל את המדות הללו אינם חוזרות ריקם. (שם)

למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני. ע"פ המשל המבואר בזהר (ח"ב קס"ג ע"א) לבן המלך זונה שכל שכרו ותענוגו שזכה להתענג על רב טוב בהיכלי ענג של אביו המלך ה' בשביל הזונה שפיתתהו והוא לא שמע לדבריה וזכה לכל הכבוד הזה, והנמשל שהיצי"ר יש לו חלק גדול בשכרנו כי על ידו יוגדל שכרנו, ובזה פירשתי במגלת אסתר 'ויאמר המן בלבו' הוא היצי"ר 'למי יחפוץ המלך' מלכו של עולם ב"ה וב"ש 'לעשות יקר יותר' הלא הוא 'ממני' בשביל שפיתתיו ולא שמע לו. (בני שלשים פר' ויצא)

לא יעברו מתוך היהודים. פי' מתנות לאביונים, כי ישראל נתבעים ונותנים והם בני רחמנים. ובזה י"ל מ"ש בפייט 'זאם כל המועדים יהיו בטלים ימי הפורים לא נבטלים' רצ"ל כמ"ש בספה"ק במה שאמרו חז"ל (פסחים קיז) בפסוק (בראשית יב ב) ואעשך לגוי גדול וכו' זהו שאומרים אלקי אברהם וכו', יכול יהיו חותמין בכולן ת"ל והיה ברכה, כך חותמין ואין חותמין בכולן, פי' במדת אברהם אע"ה שהוא חסד תהיה החתימה, ורצ"ל שאף אם יבטלו ח"ו עמוד התורה ועבודה אבל עמוד החסד ישאר אצל בני ישראל עד סוף כל הדורות ובזה יגאלו כמ"ש (ישעי"א כז) ציון במשפט תפדה ושביה

ופירש"י ז"ל לשכני בתוכם על מנת לשכון אני בתוכם. יפורש לנו בהקדם דברי רבינו הק' מזידיטשוב זצוק"ל מובא בהקדמה מהה"צ **מספינקא** זצ"ל לספה"ק לקוטי תורה וש"ס מהרי"א חלק דברים, לפרש מאמר רז"ל במסכת ברכות (ז ע"א) ואמר ר' יוחנן משום ר' יוסי שלשה דברים בקש משה מלפני הקב"ה ונתן לו, בקש שתשרה שכינה על ישראל ונתן לו שנאמר הלא בלכתך עמנו, בקש שלא תשרה שכינה על עכו"ם ונתן לו שנאמר ונפלינו אני ועמך וכו' עיי"ש, ודקדק רבינו הנ"ל אם היה צריך לבקש רחמים שתשרה שכינה על ישראל משמע דבלא תפלה לא היתה שורה שכינה למה ה' צריך לבקש שלא תשרה שכינה על העכו"ם, ותיירץ רבינו ז"ל הנ"ל דאית שכינה תתאה בחי' מלכות ה' אחרונה ואית שכינה עילאה בינה ה' עילאה, וזהו בקש שתשרה שכינה על ישראל היינו שכינה עילאה בינה, ואח"כ ביקש שלא תשרה שכינה על עכו"ם אפילו שכינה תתאה בחי' מלכות לא תשרה על העכו"ם, ע"כ ודפח"ח.

וזהו אמרו כאן וידעו כ"י אני ה' אלקיהם, כ"י ר"ת כנס"ת ישראל"ל שהוא השכינה עילאה, עיין מאורי אור, וזה שמסיים הכתוב לשכני בתוכם ופירש"י ז"ל ע"מ לשכון אני בתוכם שגם השכינה הקדושה הנ"ל שכינה עילאה ישכון בתוכם והבן, ויה"ר שיהי נועם ה' עלינו אמן. (אור מלא)

פורים

אמרו רז"ל, כל המועדים עתידין לבטל חוץ מן הפורים. והוא פלא היתכן שיתבטל אפי' אות א' בתורה. ונראה הכוונה, כי השיתא אלפי שנין נגד אלף השביעי שהוא יום שכלו שבת נקראים ששת ימי החול, וכמו ששת ימי החול הפרטיות הם ששת ימי המעשה נגד יום השביעי שהוא יום מנוחה, כן השיתא אלפי שנין הם ימי החול ימי המעשה נגד אלף השביעי יום שכלו שבת ומנוחה, וכמשאז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם, ובחי' שבת הוא למעלה מבחי' יו"ט, וכמו"כ ימי המועדים מתבטלים באור סגיא של שבת דאלף השביעי, כי שרגא בטיהרה מאי מהני, חוץ מפורים כי מצד אחד פורים גדול אפי' מבחי' ש"ק (ראה פנ"ח שער הפורים) כי אצל שבת נאמר מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, שלפי מעשיו מרגיש בקדושת שבת קודש, משא"כ פורים, והטעם כי נתחייבו שונאיהם של ישראל באותו הדור כלי', רק השי"ת ברוב רחמיו האיר להם ממקום שאין פגם מגיע לשם, וכמ"ש וחונתי כו' אעפ"י שאינו הגון, כי לכן נמי בפורים כל הפושט יד נותנים לו, ראה בפע"ח שם והבן. (אור מלא)

מגילת אסתר

ויהי בימי אחשוורוש. אמרו חז"ל (מגילה י:) כל מקום שנאמר ויהי לשון צרה. י"ל זהו צרה אם האדם חי כימי אחשוורוש במשתאות וזנות וחלול כלי בית

פרשת תרומה

בזהר ריש פ' תרומה [קנו ע"א], דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וכו'. רבי חייא פתח כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, כמה חביבין ישראל קמי קוב"ה דאתרעו בהו ובעא לאתדבקא בהו ולא תקשרא עמהון ועבד להון עמא יחידיא בעלמא דכתיב [ש"ב ז כג] ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, ואינון אתרעו ביה ואתקשרן ביה הה"ד [תהלים קלה ד] כי יעקב בחר וכו', וכתיב [דברים לז יט] כי חלק י"י עמו, ויהב לשאר עמין שולטנין ברברן ממנן עלייהו והוא נטל לחולקיה ישראל עכ"ל. הנה לא נודע מהו הועיל לנו בפתיחתו זאת בכאן, והנראה דבא לתרץ אומרו ויקחו"ו לי ולא ויתנו"ו לי, אך הוא להורות על חביבות ישראל שהם כביכול לאחדים ממש עם בוראם ית"ש בלא פירודא, על כן מה שהם לוקחים בידם הוה כאילו לוקח הקב"ה. **מזה יתפעל האדם שלא יושיט שום אבר זולת בהפקת רצונו כיון שכל איבריו מרכבה להבורא כל ית"ש.** (אגרא דפרקא אות רפ)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו' וזאת התרומה אשר תקחו מאתם וגו'. פתח הכתוב ויקחו לי ומסיים תקחו מאתם. ונראה דהנה כתיב (דה"א א' טז יד) כי ממך הכל ומידך נתנו לך, וכה"א לי הכסף ולי הזהב נאום ה', אבל מחסד השי"ת שהצדקה נתשב כמה שנתנו משלהם, וזהו ויקחו לי משלי, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם כשלהם והבן. (שמעיה טובה)

מאת כל איש. הטעם הוא מהפך קדמא. איתא בזהר הקדוש (ויקהל קצה) אתו ערב רב ועבדו ית עגלא, אמר הקדוש ברוך הוא מכאן ולהלאה עובדא דמשכנא לא יהא אלא מסטרא דישאל בלחודייהו לא כקדמייתא. וזה הרמז מהפך קדמא שלא כקדמייתא. (תפוחי חיים - טעמי המקרא)

אבני שהם. הטעם הוא זקף גדול. רמז למה שכתב רש"י אבני שוהם לאפוד ואבני מילואים לחושן, ואבני שהם הם הגדולים. (שם)

פרשת תצוה

כתית למאור וגו'. י"ל בדרך רמז כי אם סובלים בשביל מאור התורה ומתמסרין עליה בבחי' כתיא אזי זוכין להעלות נר היינו נר א' נשמת אדם מעלים ומקדשים את הנשמה תמיד. (תפוחי חיים)

וידעו כי אני ה' אלקיהם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לשכני בתוכם אני ה' אלקיהם.

אבל מאחר שנהנו מסעודתו של אותו רשע מיד ניתנה רשות למשחית ח"ו ונתחייבו וכו'. ויש להוסיף עוד עפ"י מ"ש זקה"ק בספרו אגרא דפרקא [אות פ"ב] שיהיה אדם שלא ליהנות מאדם שאינו הגון, כי כח הפועל בנפעל, וקונה לעצמו עי"ז מדות רעות וכן ביאר בזה בספרו מגיד תעלומה עמ"ס ברכות [לב] על מ"ש בשביל כסף וזהב שהרבית להם עשו להם עגל, שרוב החטאים באים כשיהנה אדם מן ממון כזה שיש בו כח רע וכו' עיי"ש. ולפי"ז י"ל דע"י שנהנו מסעודתו של אותו רשע נדבק בהם שמץ מדותיו הרעות וטומאתו ועי"ז ירדו ממדריגתם בלי גבול עד שנתחייבו וכו'.

נתחייבו להשמיד ולהרג וכו'. וי"ל עפ"י מ"ש בזה"ק בפרשת שמות [ג ע"א] אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתיו, אל תלחם את לחם רע עין בגין דנהמא או הנאה דההוא בר נש דהוי רע עין לאז איהו כדאי למיכל ולאתני מניה, דאי כד נחתו ישראל למצרים לא יטעמון נהמא דמצראי לא אשתבקו בגלותא ולא יעיקון לון מצראי. נמצא לפי"ז שכל עוד שלא אכלו ישראל משל מצרים לא היו יכולים להשתעבד בהם. ולפי"ז מובן פשר העונש דכליה ח"ו, הנה מדת הדין היתה מתוחה אך כל עוד שלא אכלו ישראל מלחמם של מלכות פרס ומדי לא היתה מדת הדין יכולה לשלוט בהם,

לברון מרדכי, פי' דע"י מלחמת היצר שיש לו לאדם ומנצחו, מקבל שכר כאילו קיים מצוות מעשיות, ואין הבדל ביניהם, ולא נודע הפרש בין סור מרע לעשה טוב, וזהו שאמרו עד דלא ידע, פי' שיגיע לדרגא זו לכל יאונה לו כל רע ע"י היצ"ר אדרבה ירבה שכרו על ידו, וזהו עד דלא ידע בין ובין וכו'.

מפני מה נתחייבו ישראל שבאותו הדור וכו' מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע [מגילה יב]. ולכאורה אין העונש הגדול ראוי למדת החטא, וכי בשביל שנהנו מסעודת אחשוורוש

בינה לעיתים

דרוש לפרשת תצוה ולשבת זכור מאת ב"ק מרץ אדמו"ר שליט"א

ואתה תצוה. בפרשת תצוה לא נזכר שמו של משה רבינו ע"ה. וי"ל הטעם דהנה בפרשת בשלח במלחמת עמלק מצינו שהיה משה המצוה אבל יהושע עשה המלחמה בפועל, ואמרו חז"ל [ב"ב קכג] שאין זרעו של עשו נמסר אלא ביד זרעו של יוסף, ובמדרש ב"ר [פצ"ט ב'] מסורת הוא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל הה"ד [ירמיה מט כ] אם לא יסחבום צעירי הצאן.

ונראה לבאר הטעם, דהנה עמלק גימטריא ר"ם, היינו גסות הרוח, זה תוקף קלי' עמלק, ולכן היה צריך ללחום נגדו במדה שכנגדו והיינו צניעות, והוא בחי' יהושע כמו"ש [להלן לג יא] ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש וכו', וכדאיתא בתרגום יונתן ריש פרשת שלח [במדבר יג טז] כדי חמא משה ענותנותיה דיהושע. וזה ענין רחל כמו"ש חז"ל [מגילה יג] בשכר צניעות שהיתה בה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שהיה בו בשאול זכה ויצתה ממנו אסתר. הרי שמפלת עמלק וזרעו היה בכח הצניעות שהוא מדה המתנגדת לקלי' עמלק. ולכן היה יהושע העושה בפועל ממש, אבל הכל מכוח של משה, רק משה בהסתר ויהושע בגלוי.

ובזה יש לפרש מ"ש חז"ל במשנה [ר"ה כט] והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק, וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה אלא לומר לך כל זמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה וכו' היו מתגברים ואם לאו היו נופלים. והקשה בשפת אמת עה"ת [פ' זכור תר"נ] מאי תמיה היא זו, וכי זה בלבד עשו לנו ידיו של משה, הלא כמה וכמה נסים ונפלאות נעשו על ידו ומאי מקשה ע"ז, וכי ידיו של משה מלתא זוטרתיה היא עיי"ש. ולהנ"ל יש לפרש התמיה במשנה כך, דלמה נזכר בכתוב ידי משה דייקא, הלא כל עצם מלחמה זו היא בכח התפלה ולא בכח הידים שהוא כוחו של עמלק כחי ועוצם ידי, אבל אנו אין לנו אלא הקול קול יעקב, ומתרחץ אמנם כן הכונה לכח התפלה, בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה היינו ע"ד הרימוותי ידי אל ד' [בראשית יד כב] ותרגומו ארמית ידי בצלו, ומה ענין הרמת ידים לתפלה, אלא הרמז דאין אנו בוטחין בכח הידים כלל אלא בנשיאת עינים כלפי מעלה, וענין מסתכלין כלפי מעלה היינו בחי' התבטלות וצניעות שאין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים.

והנה כתיב ויקחו אליך שמן זית, שמן רמז לחכמה כמו"ש חז"ל [מנחות פה:] במקום שהשמן מצוי חכמה מצויה, והנה חכמה נקראת ראשית, ראשית חכמה יראת ד' [תהלים קיא י], וכנגדה קלי' עמלק נקראת ראשית כמו"ש [במדבר כד כ] ראשית גוים עמלק, נמצא דשמן זית וחכמה הוא המבטל קלי' עמלק ראשית גוים, וזה נעשה בכל עת, ע"י הדלקת המנורה נחלש כוחו של עמלק, ולכן מצותה תמיד כמו"ש להעלות נר תמיד, כי מחיית עמלק מצוה תמידית זכור לא תשכח. ע"כ בפרשה זו בציווי מצות המנורה התלויה בשמן שהוא חכמה שהוא המבטל קלי' עמלק, נעלם ומסתתר שמו של משה, כדרך שהיה בשעת המלחמה. והנה קלי' עמלק ר"ם גורם שכחה כמו"ש ורם לבבך ושכחת וגו' [דברים יד], וע"כ התיקון הוא בשמן זית מסוגל לזכרון, ולכן נצטוו למחות שמו בזכירה זכור את עשה לך וכו' אל תשכח, לבטל קליפתו הגורמת שכחה. ומצינו בגמ' שמסרו לנו סימן להלכות, עמלק סימן [ב"ב מו:], ותמוה, אך ידוע שחכמים נתנו הסימן כדי לזכור ההלכות, וזהו ביטול קלי' השכחה מיניה וביה להוציא בלעו מפיו כמובן.

מראשי צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זיע"א

סיפר אדמו"ר הרה"צ ר' מנחם ישראל זצ"ל בשם אביו זצ"ל: יהודי א' נכנס אל רבינו הבני שלשים זצ"ל והתמרמר כי שנה קשה עוברת עליו, השיב רבינו לעומתו למה זה לא נהגת כהוגן ולא היית שרוי ביום הפורים בשמחה כמצותו, אכן כפי הפורים שערכת כן באה עליך שנה כזאת.

בסעודת פורים היה רבינו האור מלא מבוסס כהלכה ואז התגלה במלא הדרו ושלא כמנהגו היה משמיע דברי תורה שמירין ונעלמים רזין דרזין וזיקוקין דנורא יוצאין מפיו בענינים גבוהים ורמים מכבשונו של עולם. בשנות הרעה החל משנת תש"א נשמעו מפיו דברים מחרידים שצפה ברוח קדשו על עתיד עמנו וזעק כי בא יבא חורבן שלא היה עוד כמוהו בעולם ופרץ בבכי גדול. ולעיתים היה מפסיק מעט בשטף דבריו ואומר בנוסח הידוע המקובל בבית ידיטשוב, אם כי אסור לגלות סודות כאלו, אולם אתם בין כך ובין כך אינכם מבינים את דברי ע"כ מותר לי לומר.

סיפר הרה"ג ר' דוד בנציון קליין זצ"ל מהעלמעץ אב"ד יסודות: לקראת פורים שנת תרצ"ט נסענו אני וחברי הב' צבי יעקב לעפקאווטש מהעלמעץ לקאסאן, פורים חל אז ביום א' לס' כי תשא ולכן נסענו ביום ועש"ק תצוה פ' זכור ברכבת לקאסאן, תעודות זהות לא לקחנו כי לא הורגלנו בכך בימי הטשעכים, בדרך נפגשנו עם ר' מיכל ניימאן שנסע גם הוא, שאל אותנו האם לקחנו תעודות, ומשהשבנו בשלילה נאמן ואמר אוי לנו מיד יבא המבקר ועשוי להורידכם מן הרכבת ואף להושיבכם במאסר, אנחנו הצטחקנו ולא שמנו לב לדבריו, עוד אנחנו מדברים והמבקר הרשע הופיע, הכרנו אותו גוי מעירנו העלמעץ שכנו של ר' שמואל יודא שאלאמאן דודו של ר' דוד פ"ב, לבטח הכיר אותי אך התנכר אלינו וביקש להציג תעודות, בשמעו שאין בידינו אמר היתכן כזאת, אם כן בתחנה הקרובה טשאפ תרדו עמי מן הרכבת, לא הועילו תחנונינו, אמרתי לו האינך מכירני, השיב ברשעות לא מעולם לא ראיתך, שם אתנו היה עוד יהודי מהעלמעץ קרא לרשע בשמו ואמר האינך מכירו הלא הוא פלוני בן פלוני מעירנו, הלה עמד ברשעו אחת דיבר תרדו בטשאפ, ואכן אמר ועשה בהגיע הרכבת לתחנה בעוד הרכבת חונה לשעה קלה הוביל אותנו לתחנת המשטרה במקום, חברי צבי יעקב אזר עוז תפס בבגדו של המבקר וצעק עליו התניח לנו או לא אתה מכיר אותנו ולחנם אתה מציק לנו זו הרכבת האחרונה ועלינו להגיע לפני שבת לקאסאן ועוד רגע קט תזוז הרכבת ואז מרה תהיה אחריתך, בתוך כך נשמעה צפירת הרכבת הוא עזב אותנו באמרו הפעם אני מוותר לכם, קפצנו ועלינו בעוד הרשע ממטיר עלינו קללות ובאנו לשלום לקאסאן בעוד מועד, בטוחים היינו שרק בזכותו של רבינו ניצלנו מידו.

לשון תורה

מיתור ספר 'לשון תורה' על כפל לשונות בתורה מאת ב"ק אדמו"ר שליט"א

שבעת ימים תכפר על המזבח וכו' וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קְדָשִׁים: אבן עזרא, קדש קדשים - קדוש כאחד הקדשים. רמב"ן, ויתכן שאמר במזבח קודש קדשים, בעבור שמקדש כמו שאמר כל הנוגע במזבח יקדש.

א. כלומר קדש קדשים הוא קדש המשפיע מקדושתו על קדשים אחרים.

ב. האע"ז פירש כדרכו בכ"מ, ועי' לעיל פ' נח (בראשית ט כה) מ"ש עה"כ עבד עבדים, משא"כ 'קדש הקדשים'.

לזכר נשמת

מרת דבורה

ב"ר עזריאל זאב ע"ה
נלב"ע ה' אדר תשנ"ז

הונצח ע"י בנה ידידנו
מורה"ר נפתלי צבי שטרך הי"ו

לזכר נשמת

הרה"ג רבי דוד בנציון
ב"ר יוסף קליין זצ"ל
תלמיד מובהק לרבינו
בעל האור מלא זצוק"ל
נלב"ע ט' אדר

הונצח ע"י בנו ידידנו הרה"ג
ישראל צבי קליין שליט"א

לזכר נשמת

ב"ק אדמו"ר רבי משה פייש
בן ב"ק אדמו"ר רבי פנחס
ט"ל זצוק"ל מקאסאן
נלב"ע ב' אדר תשע"ד

הונצח ע"י בני משיפחתו שיחי'